

39° Γενικό Λύκειο Αθηνών
2/5/2018

Αρχαία Ελληνικά Ανθρωπιστικού Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
Διδαγμένο κείμενο
Πλάτωνος Πολιτεία 519B-520A

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότερα εἴτε σπουδαιότερα.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρόν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντος εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτούς ἐροῦμεν, προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: « Ἡμέτερον δὴ ἔργον...δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;»

(μονάδες 10)

B1. «τάς βελτίστας φύσεις»: Ποιους εννοεί ο Σωκράτης στο παραπάνω χωρίο και ποιο το περιεχόμενο της έννοιας φύσις;

(μονάδες 10)

B2. Ποιον τρόπο ζωής φαίνεται να προτιμούν οι «πεπαιδευμένοι»; Πώς δικαιολογείται η απροθυμία τους για την ενασχόληση με τα κοινά;

(μονάδες 10)

B3. Με βάση το κείμενο που σας δίνεται και το παρακάτω μεταφρασμένο απόσπασμα, να εξηγήσετε πώς αναλύεται η σχέση νόμος-λαός στα πλαίσια της πόλης.

Αριστοτέλη Πολιτικά Δ4, 26

Μια άλλη μορφή δημοκρατίας είναι αυτή στην οποία ισχύουν όλα τα προηγούμενα, η υπέρτατη όμως αρχή είναι τώρα ο λαός, όχι ο νόμος· είναι η περίπτωση κατά την οποία τα ψηφίσματα έχουν μεγαλύτερη ισχύ από τον νόμο· αυτό συμβαίνει όταν στην πόλη υπάρχουν και δρουν δημαγωγοί. Στις δημοκρατικές πόλεις που κυβερνιούνται κατά τον νόμο, δεν κάνει ποτέ την εμφάνισή του δημαγωγός, αλλ' είναι οι άριστοι πολίτες που έχουν την πρωτοκαθεδρία. Οι δημαγωγοί κάνουν την εμφάνισή τους εκεί όπου οι νόμοι δεν αποτελούν την υπέρτατη αρχή.

(μονάδες 10)

B4. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις σωστές(Σ) ή λανθασμένες(Λ):

α. Η αλληγορία του σπηλαίου αναπτύσσεται στην αρχή του ΣΤ' βιβλίου της Πολιτείας.

β. Ο απελευθερωμένος δεσμώτης οφείλει να αψηφήσει τον κίνδυνο και να επιστρέψει στη σπηλιά για να βοηθήσει τους δεσμώτες.

γ. Οι δεσμώτες κινούνται ελεύθερα μέσα στο σπήλαιο.

δ. Στην αλληγορία του σπηλαίου υπάρχουν υπαινιγμοί για την καταδίκη των Τριάκοντα Τυράννων.

ε. Οι δεσμώτες πιστεύουν ότι οι σκιές είναι η μοναδική αλήθεια.

(μονάδες 10)

B5. άπαιδευτους, αληθείας, τέλους, άπαντα, διαφερόντως: να γράψετε από ένα αντώνυμο των παραπάνω όρων στην αρχαία ελληνική.

Αδίδακτο κείμενο

Ισοκράτη, Περί Ειρήνης, 36

Ἡβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ προσῆκον ἐστὶν ἐπαινέσθαι τὴν ἀρετὴν, οὕτω πρόχειρον εἶναι πείσαι τοὺς ἀκούοντας ἀσκεῖν αὐτήν· νῦν δὲ δέδοικα μὴ μάτην τὰ τοιαῦτα λέγωμεν. διεφθάρμεθα γὰρ πολὺν ἤδη χρόνον ὑπ' ἀνθρώπων οὐδὲν ἄλλ' ἢ φενακίζειν δυναμένων, οἱ τοσοῦτον τοῦ πλήθους καταπεφρονήκασιν ὥσθ', ὅποταν βουληθῶσιν πόλεμον πρὸς τινὰς ἐξενεγκεῖν, αὐτοὶ χρήματα λαμβάνοντες λέγειν τολμῶσιν ὡς χρὴ τοὺς προγόνους μιμεῖσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελωμένους, μηδὲ τὴν θάλατταν πλέοντας τοὺς μὴ τὰς συντάξεις ἐθέλοντας ἡμῖν ὑποτελεῖν.

σύνταξις= φόρος

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του παραπάνω κειμένου.

(μονάδες 20)

Γ2. Να γράψετε τον ζητούμενο γραμματικό τύπο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου.

πολύν : τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό.

ἡμῖν : την ίδια πτώση/πρόσωπο στον άλλο αριθμό.

τολμῶσιν : τον ίδιο τύπο στον παρατατικό.

διεφθάρμεθα : το α' πληθ. πρόσωπο της υποτακτικής του παθητικού αορίστου.

πειῖσαι : το β' ενικό πρόσωπο της ευκτικής αορίστου β' στην άλλη φωνή.

ἐξενεγκεῖν : την αιτιατική ενικού του αρσενικού γένους της μετοχής στον ίδιο χρόνο.

λαμβάνοντες : το απαρέμφατο παρακειμένου.

(μονάδες 10)

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

πρόχειρον εἶναι, ὑπ' ἀνθρώπων, τοῦ πλήθους, καταγελωμένους.

(μονάδες 4)

Γ3β. «μή μάτην τά τοιαῦτα λέγωμεν»: να αναγνωρισθεί συντακτικά η δευτερεύουσα πρόταση και να δικαιολογηθεί η έγκλιση εκφοράς.

(μονάδες 3)

Γ3γ. Να γράψετε την υπόθεση και την απόδοση του υποθετικού λόγου που λανθάνει στο κείμενο και να τον χαρακτηρίσετε.

(μονάδες 3)

Οι διδάσκοντες

Γκαρσνέ Κ.

Καμπρης Α.

Ιωάννου Σ.

Τύχη άγαθῆ